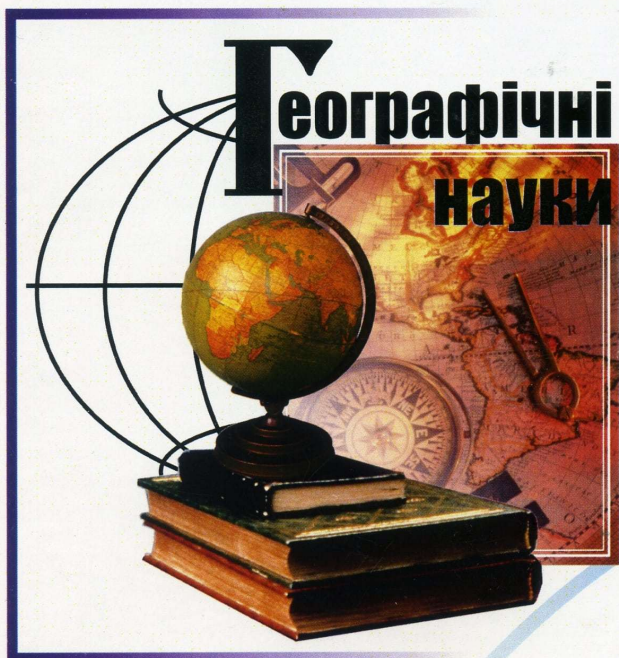
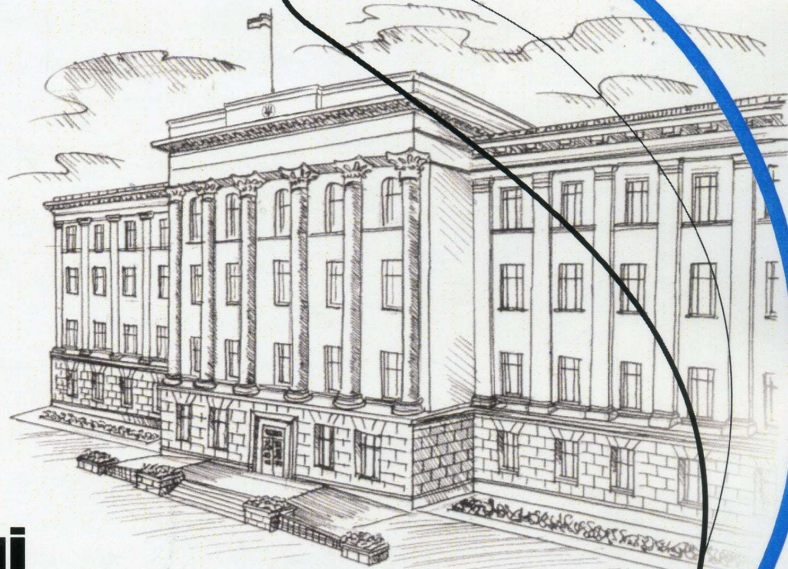

НАУКОВИЙ ВІСНИК

Східноєвропейського
національного
університету
імені Лесі Українки

ISSN 1729-360X

9 (358)
2017

Mandryk Irina, Savchuk Viktoriya. Tourist-country Studies Features of Tourism development in Lithuania. The present article deals with the study of the tourism features development in Lithuania. The text gives a valuable information on features and trends of tourism development in Lithuania based on tourist-regional research. Special attention is given to the place and role of tourism in the Lithuanian economy. The article mentions dynamics and geographic structure of tourist flows. Named the main supplier countries of foreign tourists to Lithuania. It is specially noted that the inflow of tourists from Russia has diminished in recent years, whereas the tourism market in Lithuania has been replaced by tourists from the countries of the European Union. In addition to foreign tourism, the role of domestic one in Lithuania shows a tendency to increase. The text gives a valuable information on the main types of tourism in Lithuania and identifies the most important factors contributing on their development. A mention should be made that the most important tourist centers of the country are Vilnius, Trakai, Kaunas, Šiauliai, Klaipėda, Druskininkai. The article describes problems and perspective directions of tourism development in Lithuania

Key words: tourism, tourist country-specific studies, tourist stream, types of tourism, tourist center, Lithuania.

Стаття надійшла до редколегії
19.10.2017 р.

УДК 911.3:614.2

**Юрій Кушнірук,
Маргарита Яковшина**

Медичний туризм у Рівненській області: можливості та перспективи розвитку

Мета статті – з'ясувати рівень розвитку медичного туризму в Рівненській області та його потенційні можливості. Здійснено огляд офіційної статистики надання українських медичних послуг внутрішнім та іноземним туристам, розглянуто регіональні особливості природно-рекреаційних ресурсів Рівненської області. За показниками індексу конкурентоспроможності у сфері подорожей і туризму у 2017 р. Україна найвищу оцінку отримала в групі показників «здоров'я й гігієна» (8 місце), що дає підставу розглядати туристичні подорожі в Україну для лікування та оздоровлення найбільш перспективними. Проте згідно з офіційною статистикою лише 3,5 % усіх туристів, обслугованих турагентами та туроператорами, подорожували Україною з метою лікування, а медичні послуги Рівненської області іноземних туристів не цікавили взагалі. Для території Рівненської області найбільш характерні флористичні, водні, бальнеологічні й пелюїдні ресурси, які мають значний потенціал для розвитку медичного туризму. Задля розвитку медичного туризму Рівненщини пропонується надати пріоритет належному забезпеченню медичних закладів кадрами та сучасним обладнанням; акредитації медичних установ за міжнародними стандартами; переглянути напрями розвитку рекреаційної діяльності; розробити ефективну рекламу природно-лікувальних ресурсів і медичних послуг тощо.

Ключові слова: медичний туризм, лікувально-оздоровчий туризм, природні рекреаційні ресурси, природні лікувальні ресурси, статистика, санаторно-курортні заклади.

Постановка наукової проблеми та її значення. Медичний туризм у світі розвивається швидкими темпами. Зміни в страхуванні, збільшення вартості медичних процедур спонукають людей шукати альтернативи. Останні тенденції свідчать про те, що на вибір туристами медичної установи також впливає наявність природних й історико-культурних ресурсів. Україна має багато привабливих рекреаційних зон з унікальними можливостями та медичних закладів із сучасним обладнанням. Найбільшими перевагами володіють ті регіони, де наявні джерела мінеральних і лікувальних вод, природні реабілітаційні центри. Відтак наша країна може стати потужним центром для медичного туризму.

Аналіз досліджень із цієї проблеми. Медичні туристи, відправляючись до іншого міста або до іншої країни, сподіваються отримати там більш кваліфіковане медичне обслуговування, або мотивом до подорожі є доступніші певні процедури чи медичні послуги [13]. Ринок медичного туризму являє собою систему економічних відносин із приводу купівлі-продажу медичних послуг та організації подорожей задля їх отримання. Проблемою розвитку ринку медичного туризму нині займаються багато українських і закордонних фахівців. Зокрема, географію медичного туризму країн Європи

розглядали у своїх працях О. Романів та О. Гунченко. Потенціал лікувально-оздоровчого туризму Карпатського регіону аналізував В. Кіфяк. Заслужують на увагу також праці В. Баєва, В. Малімон й ін. [1, 3, 5, 8, 12]. Однак наукових робіт із комплексного дослідження розвитку в'їзного медичного туризму в окремих регіонах України, на Рівненщині зокрема, недостатньо. Це питання потребує подальшого розвитку.

Мета дослідження – аналіз сучасних тенденцій, проблем і перспектив розвитку медичного туризму на Рівненщині, а також розробка рекомендацій щодо покращення розвитку медичного туризму на території Рівненської області. Для досягнення поставленої мети визначено такі **завдання**: провести аналіз основних чинників успішного розвитку медичного туризму в Україні; зробити огляд офіційної статистики надання українських медичних послуг внутрішнім й іноземним туристам; визначити регіональні особливості природно-рекреаційних ресурсів; розглянути інфраструктурне забезпечення санаторно-курортного бізнесу та розробити рекомендації щодо покращення розвитку медичного туризму в Рівненській області.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Українська асоціація медичного туризму поміж основних напрямів медичного туризму в Україні наводить репродуктивну медицину, стоматологію, офтальмологію, кардіологію, естетичну медицину та косметологію, пластичну хірургію, санаторно-курортне лікування, клітинну інженерію, у т. ч. можливість використання банку пуповинної крові [10]. Аналіз останніх досліджень дає підставу виокремити такі види медичного туризму: лікувальний, діагностичний, реабілітаційний, репродуктивний, естетичний [3]. Ми можемо додати в цей список нейрофізіологічну реабілітацію (великий попит має відновне лікування за методом Козьявкіна в Трускавці).

Українська асоціація медичного туризму перевагами лікування в Україні називає високу якість послуг у поєднанні з невисокою вартістю лікування, відсутність черг на лікування, якість сервісу, відпочинок і розваги [10]. Однією з важливих передумов розвитку міжнародного в'їзного туризму є просування туристичних продуктів та створення позитивного іміджу країни. Насамперед потрібно оцінити середовище можливостей для популяризації медичного туризму, дізнатися, як сприймають іноземці можливість отримання медичних послуг в Україні.

У 2017 р. за індексом конкурентоспроможності у сфері подорожей і туризму Україна опинилася на 88 місці зі 136 можливих. Перше місце в цьому рейтингу зайняла Іспанія. Індекс конкурентоспроможності у сфері подорожей та туризму оцінювався за такими блоками показників: «середовище найкращих можливостей» – 78 місце, «туристична політика та сприятливі умови» – 85 місце, «інфраструктура» – 79 місце, «природні й культурні ресурси» – 88 місце.

Кожен блок складає відповідна група показників. За показником «захист та безпека» Україна посіла аж 127 місце зі 136. За межами першої сотні країн наша держава опинилась і за показниками «бізнес-середовище» та «природні ресурси» – відповідно, 124 і 115 місця. Далі Україна в рейтингу конкурентоспроможності туризму посідає 97 місце в групі показників «екологічна стабільність», «пріоритетність туризму» – 90 місце, «інтернет і комунікації» – 81 місце, «наземна та водна інфраструктура» – 81 місце, «інфраструктура повітряного транспорту» – 79 місце, «міжнародна відкритість» – 78 місце, «інфраструктура туристичного обслуговування» – 71 місце, «культурні ресурси та бізнес-середовище» – 51 місце, «цінова конкурентоспроможність» – 45 місце, «людські ресурси та ринок праці» – 41 місце, «здоров'я та гігієна» – 8 місце [14].

Найвищу оцінку отримала група показників «здоров'я та гігієна», що складає блок «середовище найкращих можливостей». Серед показників групи «здоров'я та гігієна» аналізували кількість лікарів на 1000 нас. (19 місце), доступ до покращеної санітарії (51 місце), доступ до якісної питної води (71 місце), лікарняні ліжка на 10 000 нас. (четверте місце), поширеність ВІЛ (111 місце), випадки захворюваності на малярію на 10 0000 нас. (перше місце) [14].

Отже, на сьогодні найбільш оптимальною сферою розвитку міжнародного в'їзного туризму в Україні є медицина. Для просування української медицини на міжнародній арені Українська асоціація медичного туризму проводить для лікарів різноманітні конференції, міжнародні виставки, семінари, навчальні програми, організовує закордонні стажування тощо.

Дані табл. 1 свідчать, що лише 3,5 % усіх туристів, обслугованих турагентами та туроператорами, подорожували Україною з метою лікування. Медичні послуги Рівненської області зацікавили 16 осіб, серед яких не було іноземних туристів узагалі [9]. Статистичні дані за 2016 р. щодо колек-

тивних засобів розміщування свідчать, що в Рівненській області оздоровлювалось у спеціалізованих засобах розміщування (санаторіях, снаторіях-профілакторіях, базах відпочинку та ін.) 14 505 осіб, із них 59 – це іноземці [6].

Проте, за оцінками експертів, кількість іноземних пацієнтів, які проходять лікування в Україні, набагато більша. Іноземні громадяни, відвідуючи в Україні родичів чи знайомих або приїжджаючи з діловою метою, на міжнародні змагання тощо, можуть скористатися нагодою, щоб отримати якісні, доступні за ціною послуги й паралельно звернутися до приватного лікаря чи косметолога. Поки що статистична інформація в'їзного медичного туризму, якою володіють приватні медичні заклади, залишається внутрішньою.

Таблиця 1

Розподіл туристів, обслугованих туроператорами та турагентами за метою поїздки «лікування» у 2016 р. за регіонами *

Регіон	Обслуговано туристів			У тому числі за метою поїздки лікування		
	усього	у т. ч.		усього	у т. ч.	
		внутрішніх	в'їзних (іноземних)		внутрішніх	в'їзних (іноземних)
Україна	2 250 107	375 091	33 784	79 412	72 030	5913
Вінницька	11 348	7748	-	22	22	-
Волинська	16 525	1461	427	871	445	426
Дніпропетровська	24 296	3292	-	918	905	-
Донецька	9753	1426	-	56	18	-
Житомирська	2597	610	-	-	-	-
Закарпатська	6705	3228	68	12	12	-
Запорізька	21 016	6940	114	949	862	-
Івано-Франківська	74 919	68 285	2473	334	332	-
Київська	11 001	1323	-	151	146	-
Кіровоградська	2181	209	-	24	20	-
Луганська	577	44	-	38	38	-
Львівська	138 048	74926	7642	61 645	56 236	5409
Миколаївська	5575	455	-	10	10	-
Одеська	43 355	17 615	2043	35	14	-
Полтавська	3383	117	-	122	11	-
Рівненська	4266	587	-	16	16	-
Сумська	5665	2124	-	27	27	-
Тернопільська	2934	1571	-	-	-	-
Харківська	19 122	3632	1	455	451	-
Херсонська	4647	3302	-	1646	1646	-
Хмельницька	9319	2529	-	24	22	-
Черкаська	2624	622	-	63	27	-
Чернівецька	11 731	2691	112	29	-	-
Чернігівська	3869	313	-	4	2	-
м. Київ	1 814 651	170 041	20 904	11 961	10 768	78

*Складено за: [9].

Кріста Уент у своїй магістерській роботі серед чинників успішного розвитку дестинацій медичного туризму на перше місце висуває наявність висококваліфікованих кадрів у сфері охорони здоров'я, постійне вдосконалення їхніх навичок, навчання, а також мобільність та обмін досвідом. Серед інших чинників – поліпшення якості послуг з охорони здоров'я; успішна медична реформа й належні правила страхування; інтеграція медичного туризму між готелями та медичними закладами [12].

Згідно з офіційними даними медичної статистики в Україні, атестація медичних працівників та акредитація закладів охорони здоров'я проводяться на належному рівні. Зокрема, у Рівненській області у 2015 р. повністю (100 %) атестовано лікарів, середніх медичних працівників, керівників охорони здоров'я, а також акредитовано заклади охорони здоров'я [4].

Наявність на території природно-рекреаційних ресурсів може суттєво вплинути на розвиток медичного туризму, оскільки відвідування цікавих пам'яток сприяє психологічному розвантаженню, покращує біоенергетику й прискорює одужання. До позитивних характеристик рекреаційного середовища відносять наявність цілющих мінеральних вод, пелоїдів, ропи, іонізованого повітря, мальовничих природних ландшафтів, унікальних історико-культурних об'єктів, своєрідної міської архітектури, комфортний клімат тощо.

Територія Рівненщини охоплює декілька природних регіонів і лежить на межі між Центральною й Східною Європою, відзначаючись великим розмаїттям рослинного світу. Лісами вкрито 853 тис. га площі області, а це 40 % території Рівненщини, що у 2,6 раза більше від середнього показника по Україні. Одним з показників сприятливого впливу лісу на самопочуття людини є іонізація повітря, на яку впливають смолисті та ароматичні речовини деревних рослин. До складу лікувально-оздоровчих функцій лісу також входить продукування рослинами фітонцидів – біологічно активних речовин.

Питанням оцінки рекреаційних ресурсів Рівненської області в аспекті медико-екологічного ризику території детально займався Ю. С. Кушнірук. Ним визначено коефіцієнт кореляції між рівнем лісистості районів Рівненщини та рівнем поширеності хвороб системи кровообігу серед населення (значення становить $-0,77$). Результати кореляційного аналізу підтвердили позитивний вплив рекреаційних лісових ресурсів на зменшення медико-екологічного ризику території [7]. Найкращі умови для відпочинку мають території з водоймами. У Рівненській області найбільшими річками є Стир, Горинь, Случ та ін. Найбільшими озерами Рівненщини є озеро Нобель і Біле. Поміж найбільших водосховищ варто згадати Хрінницьке на р. Стир, Млинівське на р. Іква, Новомалинське на р. Свитенька, Боберське на р. Бобер.

Велике значення в розвитку туризму має природно-заповідний фонд території. До найбільш популярних природно-заповідних територій Рівненщини належать Рівненський природний заповідник, національний природний парк «Дерманько-Острозький», регіональні ландшафтні парки «Надслучанський», «Дермансько-Мостівський», «Прип'ять-Стохід».

Зведення показників лісових, водних і природно-заповідних рекреаційних ресурсів Рівненської області проілюстровано діаграмою: (рис. 1).

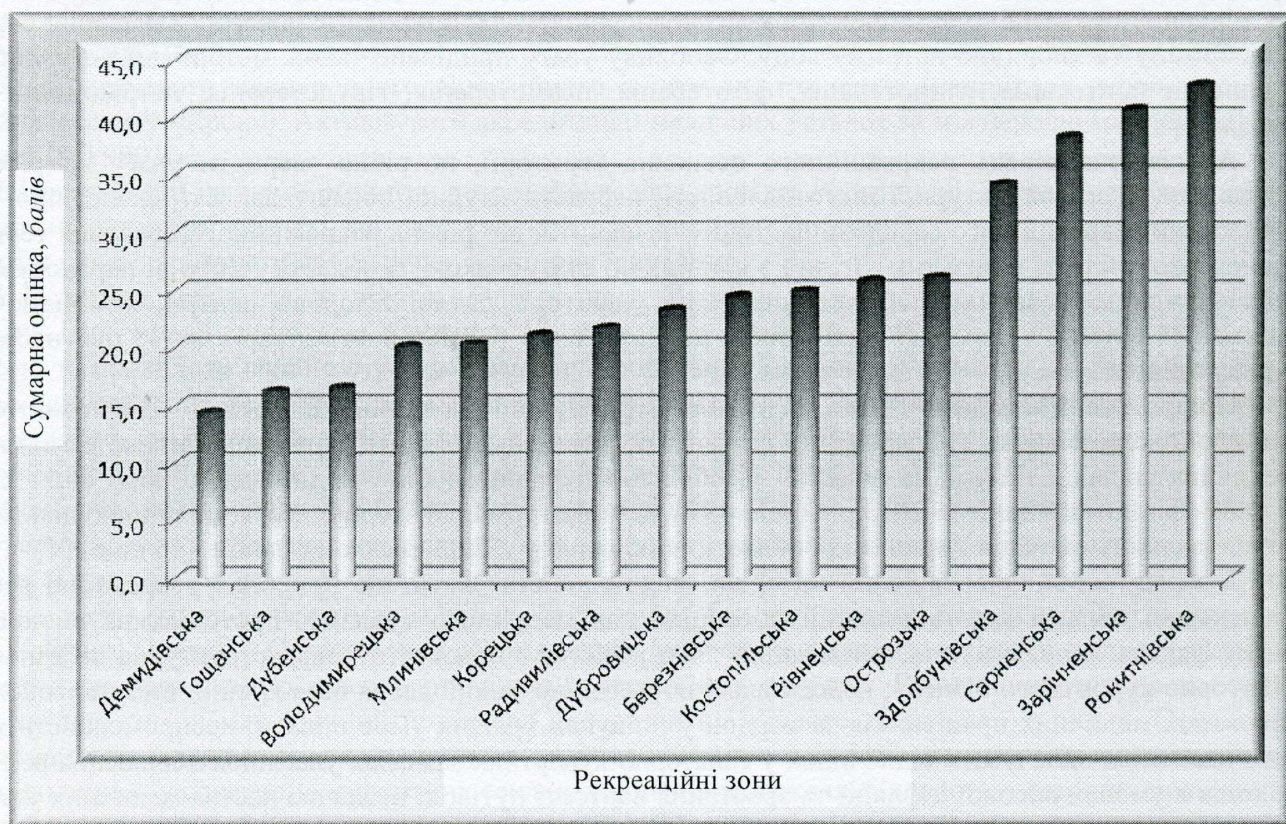

Рис. 1. Сумарна бальна оцінка природних рекреаційних ресурсів

Варто зазначити, що територія Рівненської області неоднорідна як у плані розподілу рекреаційних ресурсів, так і за рівнем медико-екологічного ризику. Північні райони зазнали катастрофічного впливу радіаційного забруднення в 1986 р., але при цьому мають у кілька разів вищі показники лісистості, ніж південні райони області [7].

Окрім розглянутих типів рекреаційних ресурсів, на Рівненщині існують також деякі спеціалізовані природні рекреаційні ресурси, наприклад мінеральні води та пелоїди (лікувальні грязі). Високим рекреаційним потенціалом володіють пелоїдні ресурси родовища «Вичавка» в Демидівському районі, що в районі р. Стир. Природні лікувальні ресурси, такі як підземні мінеральні води, також можуть використовуватися для лікування, медичної реабілітації й оздоровлення. На Рівненщині розвідано такі запаси мінеральних вод, якість і цінність яких підтверджено спеціальними медичними (бальнеологічними) висновками: природні столові води («Острозька нова», «Подільська Добра», «Радивилівська», «Червона калина лагідна»); лікувально-столові води («Острозька», «Маломидська»); розведені лікувально-столові води («Червона калина»).

Особливе значення для підвищення оздоровчої функції природних рекреаційних ресурсів має застосування методів превентивної реабілітації та відновлювальної медицини в санаторно-курортних закладах, нарівні з відомими методами класичної медицини. Останнім часом набувають поширення такі методи відновлювальної медицини, як кінезітерапія, іппотерапія (райт-терапія), теренкур, ревіталізація. Ревіталізація включає різні немедикаментозні технології профілактики й лікування, такі як гомеопатія, рефлексотерапія, біорезонансна терапія, фітотерапія та ін. Ефективність такого лікувального комплексу, що попереджає розвиток ускладнень при хронічних захворюваннях і затримує старіння, доведена клінічними й лабораторними дослідженнями. Для цілей ревіталізації найбільш важливі водні, бальнеологічні, пелоїдні та флористичні рекреаційні ресурси, які, власне, і представлені на території Рівненщини.

У Рівненській області є можливість застосування більшості вищенаведених методик. На сьогодні діють осередки агро- й екотуризму, де часто пропонуються послуги з катання верхи на конях, хоча для лікування хворих із ДЦП цей метод іпотерапії повинен проводитися під наглядом лікаря в санаторно-курортному закладі. На нашу думку, найбільш перспективним в ефективному просуванні лікувально-оздоровчого туризму Рівненщини є санаторій «Червона Калина», розміщений на південній околиці с. Жобрин Рівненського району. Із природних джерел санаторій отримує йодобромну та хлоридно-натрієву воду. Особливу увагу приділено також методикам нетрадиційної медицини (апітерапія, глинотерапія, фітотерапія, псамотерапія, гірудотерапія, нетрадиційні види масажу) [11].

Аналізуючи рівень рекреаційного освоєння території, потрібно звернути увагу на рівень її природної та соціокультурної підготовленості, інфраструктурної облаштованості, екологічної захищеності як рекреаційного середовища. Варто зазначити, що рівень рекреаційного освоєння території Рівненської області є низьким. Згідно з офіційною статистикою, в області у 2016 р. нараховувалося лише 13 спеціалізованих засобів розміщування (санаторії, дитячі оздоровчі центри, бази відпочинку тощо) і 45 готелів та аналогічних засобів розміщування [2]. Кількість лікарів на 10 000 населення відображено на рис. 2.

Пріоритетний напрям в'їзного медичного туризму на Рівненщині на сьогодні – це стоматологія, яка постійно розвивається. Зокрема, до останніх нововведень належить отримання низкою регіональних медичних закладів ліцензії на санацію – безболісне лікування зубів у медикаментозному сні.

За офіційними даними 2015 р., лише 45 іноземних громадян звернулися за медичною допомогою до лікувальних закладів Рівненської області, найбільше – у Сарненському районі (15 осіб) [4].

З огляду на вищевикладений матеріал, можна констатувати, що природно-рекреаційні ресурси Рівненської області мають великий потенціал для медичного туризму, проте можна виокремити низку фактів, які гальмують активізацію його розвитку: недостатнє інфраструктурне забезпечення санаторно-курортного бізнесу; недосконалі нормативно-законодавча база країни; виїзд висококваліфікованих медичних працівників за кордон у пошуках кращих умов оплати; неспроможність місцевого населення оплачувати відпочинок у санаторно-курортних закладах унаслідок зменшення реальних доходів в умовах високої інфляції та зростання вартості путівок; незначна частка медичних установ, сертифікованих за міжнародними стандартами якості; відсутність ефективної реклами природно-лікувальних ресурсів та медичних послуг; проблеми з транспортним сполученням.

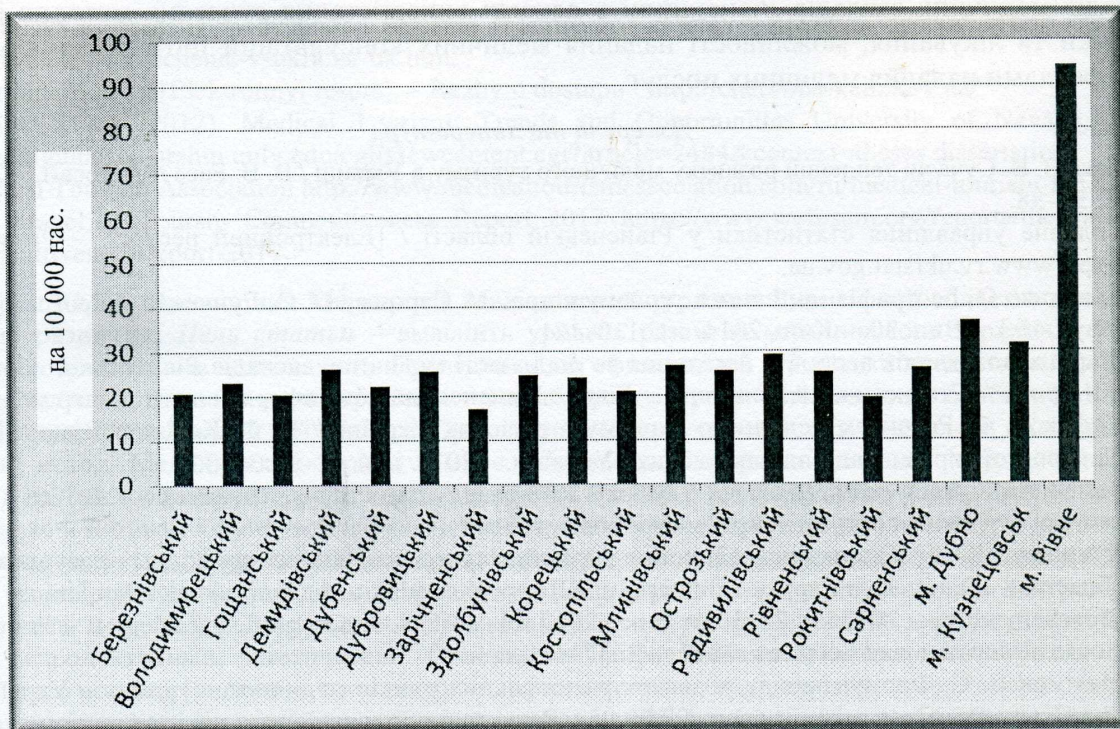

Рис. 2. Кількість лікарів на 10 000 нас. [4]

Задля підвищення ефективності використання потенціалу медичних туристичних ресурсів і популяризації медичного туризму Рівненської області пропонуємо такі рекомендації:

1. Надати пріоритет належному забезпеченню медичних закладів високопрофесійними кадрами та сучасним медичним обладнанням, а також якісній підготовці медичного персоналу, які є важливими передумовами формування високого рівня якості медичних послуг. Зокрема, активізувати застосування в Україні західних протоколів лікування, що сприятиме впровадженню міжнародних стандартів. Конкурентоспроможність української системи вищої медичної освіти зможе підвищити запровадження обов'язкового міжнародного ліцензійного іспиту для студентів (наприклад українського ліцензійного іспиту «Крок»). Активізувати акредитацію медичних установ за міжнародними стандартами, зокрема ISO 9001.

2. Переглянути напрями розвитку рекреаційної діяльності на Рівненщині. Зокрема, зробити акцент на частину території області, що має високий рекреаційний потенціал, у тому числі активізувати розвиток і популяризувати специфічне санаторне лікування.

3. Потрібно доводити до відома медперсоналу України перспективність розвитку медичного туризму. Щоб кращі медики не покидали Україну, слід створити належні умови праці з гідною її оплатою та проводити ознайомчу інформаційну пропаганду медичного туризму і його можливостей у медичних закладах України, тим самим спонукаючи лікарів до запровадження приватної практики з орієнтацією не лише на українських, а й на іноземних пацієнтів, що, відповідно, сприятиме формуванню більш високого рівня надання якісних медичних послуг.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Те, що Україна опинилася на 88 місці за конкурентоспроможністю туризму, свідчить про наднизьку динаміку розвитку міжнародного туризму в Україні. Території Рівненської області найбільш притаманні флористичні (висока лісистість північних районів), водні (густа мережа малих річок, озер, водно-болотні угіддя), бальнеологічні (мінеральні води Жобрини, Степані й Острога) та пелоїдні ресурси (родовище «Вичавка» в Демидівському районі). За результатами проведеного аналізу природно-рекреаційних ресурсів Рівненщини можна констатувати, що цей регіон має значний потенціал для розвитку в'їзного медичного туризму. Основними проблемами на шляху розвитку медичного туризму є неспроможність місцевого населення оплачувати відпочинок у санаторно-курортних закладах; виїзд висококваліфікованих медичних працівників за кордон; низький відсоток медичних установ, сертифікованих за міжнародними стандартами якості; відсутність ефективної реклами природно-лікувальних ресурсів і медичних послуг, низький рівень володіння іноземними мовами медичного персоналу тощо. Подальшим дослідженням у перспективі

буде аналіз медичних закладів Рівненщині в аспекті використання сучасних методик і технологій діагностики та лікування, можливості надання медичних консультацій іноземними мовами, ефективності реклами надання медичних послуг.

Джерела та література

1. Баєв В. В. Сучасні тенденції розвитку медичного туризму в Україні / В. В. Баєв // *Агросвіт*. – 2015. – № 7. – С. 35–38.
2. Головне управління статистики у Рівненській області / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rv.ukrstat.gov.ua>.
3. Гунченко О. Географія медичного туризму в країнах Європи / О. О. Гунченко // *Географія та туризм : [наук. зб.]*. – Вип. 30. – Київ, 2014. – С.110–121.
4. Збірник показників здоров'я населення та діяльності медичних закладів Рівненської області за 2014–2015 роки // *Статистичний бюлетень*. – Рівне : Рівненський обл. інформ.-аналіт. центр мед. стат., 2016.
5. Кифяк В. Ф. Розвиток медичного туризму в регіонах України / В. Ф. Кифяк // *Вісник Університету банківської справи Національного банку України*. – 2013. – № 1. – С. 30–33.
6. Колективні засоби розмішування в Україні у 2016 році // *Статистичний бюлетень* – Київ, 2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
7. Кушнирук Ю. С. Оценка рекреационно-туристического потенциала природных ресурсов Ривненской области / Ю. С. Кушнирук // *Materiály XIII mezinárodní vědecko-praktická konference «Aplikované vědecké novinky – 2017»*. – 22–30 cervencu 2017 roku. – Vol. 3 «Geografie a geologie». – Praha : Publishing House «Education and Science», 2017. – S. 37–40.
8. Малімон В. С. Формування та розвиток регіональних ринків медичного туризму в Україні : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.05 «Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка» / В. С. Малімон. – Луцьк, 2013. – 20 с.
9. Туристична діяльність в Україні у 2016 році // *Статистичний бюлетень*. – Київ, 2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>
10. Українська асоціація медичного туризму [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://uamt.com.ua/UA/lechenie-uk/lechenie-v-ukraine-uk.htm>.
11. Червона Калина [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://chervona-kalina.rv.ua/>
12. Wendt, Krista (2012). *Medical Tourism: Trends and Opportunities* University of Nevada, Las Vegas [Elektronik resource]. – Mode of access : [resurs\].http://digitalscholarship.unlv.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2484&context=theses_dissertations](http://digitalscholarship.unlv.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2484&context=theses_dissertations)
13. Medical Tourism Association [Elektronik resource]. – Mode of access : <http://www.medicaltourismassociation.com/ru/medical-tourism-faq-s.html>
14. The Travel & Tourism Competitiveness Report 2017 [Elektronik resource]. – Mode of access : <https://www.weforum.org/reports/the-travel-tourism-competitiveness-report-2017>.

References

1. Baiev V. V. Suchasni tendentsii rozvytku medychnoho turyzmu v Ukraini / V. V. Baiev // *Ahrosvit*. – 2015. – № 7. – S. 35–38.
2. Holovne upravlinnia statystyky u Rivnenskkii oblasti / [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.rv.ukrstat.gov.ua>.
3. Hunchenko O. Neohrafiia medychnoho turyzmu v krainakh Yevropy / O. O. Hunchenko // *Neohrafiia ta turyzm : [nauk. zb.]*. Vypusk 30. – Kyiv, 2014. – S.110–121.
4. Zbirnyk pokaznykiv zdorov'ia naseleння ta diialnosti medychnykh zakladiv Rivnenskoii oblasti za 2014–2015 roky / Statystychnyi biuleten. Rivne : Rivnenskyi oblasnyi informatsiino-analitychnyi tsentr medychnoi statystyky, 2016.
5. Kyfiak V. F. Rozvytok medychnoho turyzmu v rehionakh Ukrainy / V. F. Kyfiak // *Visnyk Universytetu bankivskoi spravy Natsionalnoho banku Ukrainy*. – 2013. – № 1. – S. 30–33.
6. Kolektyvni zasoby rozmishchuvannya v Ukraini u 2016 rotsi / Statystychnyi biuleten – Kyiv, 2017 [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
7. Kushnyruk Iu. C. Otsenka rekreatsyonno-turystycheskoho potentsyala pryrodnykh resursov Ryvnenskoii oblasti / Iu. C. Kushnyruk // *Materiály KhIII mezinárodní vědecko-praktická konference «Aplikované vědecké novinky – 2017»*. – 22–30 cervencu 2017 roku. Vol. 3 : Geografie a geologie : Praha. Publishing House «Education and Science» – 2017. S. 37–40.
8. Malimon V. S. Formuvannya ta rozvytok rehionalnykh rynkiv medychnoho turyzmu v Ukraini : avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. ekon. nauk: spets. 08.00.05 «Rozvytok produktyvnykh syl i rehionalna ekonomika» / V. S. Malimon. Lutsk, 2013. – 20 s.
9. Turystychna diialnist v Ukraini u 2016 rotsi / Statystychnyi biuleten – Kyiv, 2017 [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

10. Ukrainska asotsiatsiia medychnoho turyzmu [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://uamt.com.ua/UA/lechenie-uk/lechenie-v-ukraine-uk.htm>.
11. Chervona Kalyna [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://chervona-kalina.rv.ua/>
12. Wendt, Krista (2012). Medical Tourism: Trends and Opportunities University of Nevada, Las Vegas http://digitalscholarship.unlv.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2484&context=theses_dissertations
13. Medical Tourism Association <http://www.medicaltourismassociation.com/ru/medical-tourism-faq-s.html>
14. The Travel & Tourism Competitiveness Report 2017 <https://www.weforum.org/reports/the-travel-tourism-competitiveness-report-2017>.

Кушнирук Юрий, Яковишина Маргарита. Медицинский туризм в Ривненской области: возможности и перспективы развития. Цель статьи – выяснить уровень развития медицинского туризма в Ривненской области и его потенциальные возможности. Проведён обзор официальной статистики предоставления украинских медицинских услуг внутренним и иностранным туристам, рассмотрены региональные особенности природно-рекреационных ресурсов Ривненской области. Применены общенаучные методы сравнения, описания, анализа; литературный метод. Медицинский туризм в мире развивается быстрыми темпами. Медицинские туристы, отправляясь в другой город или в другую страну, надеются получить там более квалифицированное медицинское обслуживание, или мотивом к путешествию являются более доступные определенные процедуры или медицинские услуги. Украина имеет много привлекательных рекреационных зон с уникальными возможностями и медицинских учреждений из современным оборудованием, поэтому наша страна может стать мощным центром для медицинского туризма. Выделяются следующие виды медицинского туризма: лечебный, диагностический, реабилитационный, репродуктивный, эстетический. Основными направлениями медицинского туризма в Украине являются репродуктивная медицина, стоматология, офтальмология, кардиология, косметология, пластическая хирургия, санаторно-курортное лечение; клеточная инженерия, нейрофизиологическая реабилитация. По показателям индекса конкурентоспособности в сфере путешествий и туризма в 2017 г. Украина оказалась на 88 месте из 136 возможных. Наивысшую оценку получила группа показателей «здоровья и гигиена» – восьмое место. Согласно официальной статистике, только 3,5 % всех туристов, обслуженных турагентами и туроператорами, путешествовали в Украине с целью лечения, а медицинские услуги Ривненской области иностранных туристов не интересовали вообще. Однако, по оценкам экспертов, количество иностранных пациентов, проходящих лечение в Украине, намного выше. Наличие на территории природно-рекреационных ресурсов существенно может повлиять на развитие медицинского туризма. Для территории Ривненской области наиболее характерны флористические, водные, бальнеологические и пелоидные ресурсы, которые имеют значительный потенциал для развития медицинского туризма. Основными факторами торможения его развития являются недостаточное инфраструктурное обеспечение санаторно-курортного бизнеса; выезд медицинских работников за границу; несостоятельность местного населения оплачивать отдых; низкий процент медицинских учреждений, сертифицированных по международным стандартам качества; отсутствие эффективной рекламы природно-лечебных ресурсов и медицинских услуг.

Ключевые слова: медицинский туризм, лечебно-оздоровительный туризм, природные рекреационные ресурсы, природные лечебные ресурсы, статистика, санаторно-курортные учреждения

Kushniruk Yuriy, Yakovyshyna Margaryta. Medical Tourism in the Rivne Region: Opportunities and Perspectives of Development. The purpose of the article was to determine the level of development of medical tourism in the Rivne region and its potential possibilities. The review of official statistics of Ukrainian medical services for domestic and foreign tourists was made, regional peculiarities of natural and recreational resources of Rivne region are considered. According to The Travel & Tourism Competitiveness Index 2017, Ukraine received the highest rating in the group of indicators «health and hygiene» – 8th place, which allows to consider tourist trips to Ukraine for the purpose of treatment and rehabilitation of the most promising. According to official statistics, only 3,5 % of all tourists serviced by travel agents and tour operators traveled to Ukraine for treatment, and tourists were not interested in medical services of the Rivne region. The most characteristic resources of the Volyn region are floristic, water, balneological and peloid resources, which have a significant potential for the development of medical tourism. In order to develop medical tourism in the Rivne region, it is necessary to properly provide medical facilities with personnel and modern equipment; to ensure the accreditation of medical institutions according to international standards; to review directions of development of recreational activities; to develop effective advertising of natural and medical resources and medical services, etc.

Key words: medical tourism, health-improvement tourism, natural recreational resources, natural healing resources, statistics, sanatorium and resort establishments.

Стаття надійшла до редколегії
23.10.2017 р.